

Elo ym.: Lakialoite laiksi työllisyyslain muuttamisesta

Eduskunnalle

Suomea koetellut lama on johtanut ennennäkemättömän laajaan työttömyyteen. Erityisen vaikeaksi ongelmaksi on noussut nuorisotyöttömyys. Kuluvan vuosikymmenen alussa oli maasamme parhaimmillaan alle 20 000 15—20-vuotiaista työtöntä työnhakijaa. Nuorten työttömien lukumäärä kohosi tästä vuoteen 1993 mennessä noin kuusinkertaiseksi. Tämän jälkeen työvoiman kysynnän elpyminen ja nuorten omaehtoinen hakeutuminen koulutukseen ovat vähentäneet nuorisotyöttömyyttä, mutta vuoden 1995 elokuussa alle 25-vuotiaiden työttömien lukumäärä oli työministeriön tietojen mukaan yhä 82 107.

Kansainväliset esimerkit osoittavat, että nuorisotyöttömyys on yksi pahimpia työttömyyden rakenteellisia ongelmia. Nuorille työttömyys aiheuttaa toimeentulovaikeuksien lisäksi muita vakavia sosiaalisia ongelmia. Työttömät nuoret ajautuvat kierteeseen, jossa työkokemuksen tai työharjoittelun puute heikentää heidän asemaansa työmarkkinoilla, ja tämä taas johtaa työmarkkinoiden sulkeutumiseen entistä tiiviimmin. Työttömyyskierteeseen joutuneiden nuorten ammattitaito jää jälkeen työmarkkinoiden vaatimuksista, ja samanaikaisesti toimeentuloon johtaa sosiaaliseen syrjäytymiseen. Työelämästä ja yhteiskunnasta vieraantuneet nuoret luovat ennen pitkää alakulttuureja, joiden piiristä on vaikea hankkiutua työhön tai koulutukseen.

Verrattaessa työttömien nuorten joukkoa samanikäisiin nuoriin yleensä on selvästi havaittavissa, että työtä vailla olevien joukossa koulutustaso on keskimääräistä alhaisempi ja pelkän peruskoulun tai muuten ammatillisesti eriyttämättömän koulutuksen varassa olevien osuus on suuri. Erityisen selvä ero on nähtävissä kaikkein nuorimpien työnhakijoiden, eli 15—19-vuotiaiden keskuudessa. Tässä ikäryhmässä lukio- tai ammatilliseen koulutukseen tai oppisopimustyyppiseen koulutukseen osallistuminen on yhteiskunnan ja asianomaisten yksilöiden kannalta paras vaihtoehto.

Nuorisotyöttömyys helpottuu talouden kasvun ja yleisen työllisyyden paranemisen myötä. Siitä huolimatta nuorisotyöttömyys kaikkine siitä seuraavine ongelmineen jää pysyväksi ilmiöksi, ellei valtiovalta aktiivisilla toimilla paranna nuorten työmarkkina-asemaa. Erityistä vastuuta on kannettava nuorimmista työnhakijoista, joita on kaikin tavoin kannustettava työhön ja koulutukseen.

Nuorisotyöttömyyden voittamiseksi on koulutuspaikkoja, työharjoittelupaikkoja ja työllisyysasetuksen (130/93) nojalla ja työllisyyslain (275/87) mukaisesti tuettuja työpaikkoja tarjottava kohdennetusti nuorille työnhakijoille. Heidät tulee asettaa etusijalle työvoimapolitiittisten tukien jakamisessa. Tämän varmistamiseksi olisi työllisyyslakia muutettava siten, että se entistä paremmin turvaisi juuri nuorten työnsaantia ja koulutusta.

Työllisyyslain mukainen työllistymissuunnitelma olisi laadittava alle 20-vuotiaille työnhakijoille viipymättä näiden ilmoitaututtua työvoimatoimistoon. Alle 20-vuotiaille olisi taattava oikeus työ-, opiskelu- tai harjoittelupaikkaan. Velvollisuus työ-, harjoittelu- tai opiskelupaikan järjestämiseen asetettaisiin nuoren kotipaikkakunnan työvoimatoimistolle. Työvoimaviranomaisten olisi ensisijaisesti ohjattava nuoret opetushallinnon tarjoamaan koulutukseen, oppisopimuskoulutukseen tai pyrittävä järjestämään heille toistaiseksi voimassa oleva työsuhde yksityisten yritysten tai yhteisöjen palveluksessa. Mikäli tämä ei onnistuisi, tulisi nuori sijoittaa määräaikaiseen työsuhteeseen yksityiselle tai julkiselle sektorille.

Ehdotuksen mukainen järjestelmä ei toisi uusia kustannuksia. Alle 20-vuotiaita kuuluu työvoimaan alle 80 000 henkeä. Näistä suurin osa hakeutuu koulutukseen tai työhön oma-aloitteisesti. Näin ollen työllistämisen tai kouluttamisvelvoitteen piiriin kuuluvat alle 20-vuotiaat voitaisiin sijoittaa niihin työvoimapolitiittisiin toimenpideohjelmiin, joita kansallisella rahoituksella ja

Euroopan unionin sosiaalirahaston tuella muutenkin toteutetaan. Lisäksi on otettava huomioon, että nuorten työnhakijoiden sijoittaminen koulutukseen tai tuettuun työhön vähentäisi työttömyysturvan määräraharahatarvetta. Määrärahojen vähennys toteutuisi valtiontalouden kanalta edullisena rakenteellisena säästönä, mikäli

työttömyysturvaan oikeutettujen henkilöiden alaikäraja nostettaisiin 20 ikävuoteen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki työllisyyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä maaliskuuta 1987 annetun työllisyyslain (275/87) 17 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1696/92), sekä
lisätään lakiin siitä mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla kumotun 18 §:n tilalle uusi 18 § seuraavasti:

17 §

Työllistymissuunnitelma on tehtävä viimeistään siinä vaiheessa, kun työnhakijan työttömyys on kestänyt kuusi kuukautta. Alle 20-vuotiaalle nuorelle työllistymissuunnitelma on laadittava viipymättä tämän ilmoitauduttua työvoimatoimistoon työttömäksi työnhakijaksi.

18 §

Alle 20-vuotiaalle, jolle työvoimaviranomaiset eivät ole kolmen kuukauden kuluessa hänen ilmoittautumisestaan työvoimatoimistoon voineet osoittaa työtä, työharjoittelua tai työnsaantia edistävää koulutusta, on työvoimaviranomaisten järjestettävä työnhakijan työssäkäyntialueella opiskelu-, työharjoittelu- tai työpaikka.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1996.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1995

Mikko Elo

Reijo Kallio

Tapio Karjalainen